

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

22e jaargang

nummer 3

Maart 2022

KERKBEHEER

*De plaats van het pastorale
beroep binnen een
plaatselijke gemeenschap*

*Kees van Dam: "Covid
heeft op veel plaatsen als
versneller gewerkt."*

Maak kennis met Appostel

Al uw kerkzaken in één app

Meer weten?

Bezoek dan appostel.nl of scan deze QR-code!

Product van
SKG

**Doneren,
collecteren,
informer
en meer!**

**Alleen
beschikbaar
voor PKN-
gemeenten**

appostel

De Protestantse Kerk in Nederland is een plek waar je meer betekenis kunt geven aan je werk én je leven. Wil jij je expertise als vrijwilliger inzetten voor de kerk? Je komt als geroepen!

› Bestuurslid Beheerscommissie centrale kas Predikanten

De beheerscommissie adviseert de kleine synode o.a. over de financiering van de predikantstraktementen. Zij zoekt een specialist op het gebied van financiën en pensioenen.

› Lid van de Commissie Steunverlening (regio Noord)

De commissie Steunverlening ontvangt subsidie aanvragen van plaatselijke gemeenten. Als lid van de commissie lever je o.a. een bijdrage aan de beoordeling van de aanvragen.

› Collegelid generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen

Het college is een onafhankelijk rechtsprekend college dat besluiten van kerkelijke organen beoordeelt en daarover uitspraken doet. Het college zoekt iemand met juridische kennis.

Kijk voor alle vacatures op: werkvoordekerk.nl

**Protestantse
Kerk**

KERKBEHEER

INHOUD

Voorzitterskolom Diaconie	5
Agenda	6
Kalender voor kerkrentmeesters	6
Covid heeft op veel plaatsen als versneller gewerkt	7
Werkers in de wijngaard	10
De plaats van het pastorale beroep binnen een plaatselijke gemeenschap	12
Maandelijks cartoon	15
Opinie Betalingen in de kerk	16
Vraag van de kerkrentmeester UBO en eHerkenning	17
VKB Partner Piëtas B.V.	18
VKB Partner Van Kooten Architectuur	19
Kerkmarkt & Orgelbank	21
Een dag op stap met SKIN	22
Had u hier al aan gedacht? Ringleiding in de kerk	24
VKB Academy online	25
Actueel	26
Onderscheidingen van de VKB	28
PKN Onderscheidingen	30

COVER

De cover van dit nummer bevat op een cartoon van illustrator Gezienus Bruining (de predikant als het schaap met de vijf poten).

Verwachtingen

Op het moment dat ik dit schrijf hebben we net het eerste weekend achter de rug waarin bijna geen maatregelen tegen het coronavirus meer golden. Op sommige beelden die ik voorbij zag komen leek het zelfs wel alsof corona nooit heeft bestaan.

Dat is natuurlijk niet zo. Zelfs als het virus zo ver onder de duim is, dat ingrijpende maatregelen ook in de toekomst niet meer nodig blijken te zijn, kunnen we niet ontkennen dat het virus sporen heeft nagelaten in de maatschappij, en ook in de kerk.

We zullen met zijn allen moeten zoeken naar het nieuwe normaal. Corona heeft ons als het ware een spiegel voorgehouden en ons opnieuw laten kijken naar wie we zijn en waar we willen staan.

Dat dwingt ons ertoe serieus te kijken naar onze identiteit als gemeente. Ook de rol van de predikant en/of kerkelijk werker is daarbij belangrijk. Wat wordt er van hem of haar verwacht? En kunnen we dat eigenlijk wel verwachten van één persoon?

Wilnanda Hukom
Eindredacteur

Colofon

Bestuur VKB

Drs. F.H. Buddenberg, Zoetermeer, voorzitter
G. Koffeman, Oudewater, vice-voorzitter
Mr. P. van den Boogaart, secretaris en 2e penningmeester
Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
Drs. H. van der Burg, Westerbreek, penningmeester
Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid
Ir. G.G. van Dijk, Rotterdam, lid

Ereleden

D.G. Bijl, drs. G. van Soest,
mr. P.A. de Lange en drs. C. de Raadt

Redactie

J.M. Aarnoudse, hoofdredacteur,
W.J. Hukom, eindredacteur, E. van Rijssen,
N.J.M. de Jong en N. Breukhoven

Redactieraad

Mr. P. van den Boogaart, voorzitter,
dr. M. van der Meulen, Y. Teitsma
en M. de Heer

VKB Bureau

Vrieseweg 82,
3311 NX Dordrecht
E-mail: info@kerkrentmeester.nl
Telefoon: 078 - 639 36 66
Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176,
3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden
van de VKB: € 32,40 per abonnement.

Abonnementsprijs voor niet-leden:

€ 38,65 per abonnement. Deze prijzen zijn exclusief 9 procent btw.
ISSN 1568-8712. Abonnementen lopen van 1 april t/m 31 maart. Opzegging kan tot uiterlijk 4 weken vóór de aflooptdatum. Er verschijnen 10 nummers per jaar (juli/augustus en november/december zijn gecombineerde nummers).

Oplage & druk

5.000 ex. © maart 2022 - Verloop drukkerij

Foto omslag

Gezienus Bruining/iStock/Pixabay/
Wilnanda Hukom

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland (VKB) is op 1 januari 2005 opgericht. De Vereniging is de voortzetting van de Vereniging van Kerkvoogdijen in de Nederlandse Hervormde Kerk (VVK) en het Landelijk Verband van Commissies van Beheer in de Gereformeerde Kerken in Nederland (LVCB).

Leden van de VKB kunnen zijn: gemeenten, welke behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland, te weten Protestantse Gemeenten, Hervormde Gemeenten, Gereformeerde Kerken en Evangelisch-Lutherse Gemeenten, of federaties van deze gemeenten.

Deze leden worden in de VKB uitsluitend vertegenwoordigd door het college van kerkrentmeesters. Het ledenbestand van de VKB omvat ruim 93 % van alle bij de Protestantse Kerk aangesloten plaatselijke gemeenten.

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is een zelfstandige organisatie. Zij werkt wel ten dienste van de Kerk, maar neemt een onafhankelijke positie in ten opzichte van de Protestantse Kerk in Nederland.

Het doel van de VKB is drieërlei:

- belangenbehartiging voor de leden door deelname aan onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden binnen de kerk (voor medewerkers en predikanten), door participatie in organen en organisaties die van belang zijn voor kerkbeheer en door een rol te spelen in de beïnvloeding van ontwikkelingen binnen de kerk, zodat overal waar beleid gemaakt wordt voor of in de kerk het kerkrentmeesterlijk perspectief meespeelt;
- optreden als service instituut door het aanbieden van diensten die aansluiten op de behoeften van de leden;
- optreden als kennisinstituut door middel van deskundigheidsbevordering en het verzamelen, ontsluiten en ter beschikking stellen van informatie die voor colleges van kerkrentmeesters van belang is.

TOINE DAELMANS

**LUIDKLOKKEN
&
TORENUURWERKEN**

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop

 Toine Daelmans: 0492 54 55 77

 Ralf van Veghel: 06 460 656 21

info@daelmans.com - www.daelmans.com

Vragen over kerkbeheer?

Neem eens een kijkje in de kennisbank op onze website.

► mijnvkb.kerkrentmeester.nl/kennisbank/

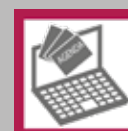
Mensen

Gebouwen

Geld

Organisatie

Diaconie

Als kerkrentmeester sta je betrekkelijk ver verwijderd van de diaconie omdat de diaconie zijn eigen rechts-persoonlijkheid heeft. Als voorzitter en secretaris van het college van kerkrentmeesters vertegenwoordig je de kerkelijke gemeente als rechtspersoon bij de aan- en verkoop van gebouwen en bij het aangaan van arbeidsrelaties in dienst van de kerk. Maar deze bevoegdheid strekt zich niet uit tot de diaconie omdat die baas is in eigen huis. Tenminste dat dacht ik.

Inmiddels denk ik daar genuanceerder over op grond van een tweetal ervaringen gedurende het afgelopen half jaar. Zo werk ik als ad interim voorzitter van het college van kerkrentmeesters in Hillegom mee aan het opstellen van een beleidsplan voor de Protestantse Gemeente Hillegom. Daarnaast ben ik lid van een landelijke werkgroep inzake het ter beschikking stellen van diaconale gelden voor niet-diaconaal werk. Dit beschikbaar stellen wordt ook wel aangeduid als 'overheveling'. Volgens Ordinantie 11.2.9 is het college van diakenen daar in zeer bijzondere gevallen en eerst na voorafgaande toestemming van het Classicaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (CCBB) toe bevoegd.

Eerst maar even het beleidsplan. De *eyeopener* voor mij was dat ook de diakenen onderdeel zijn van de kerkenraad. Ordinantie 11.1.8 is daar duidelijk over: "Het college van diakenen heeft tot taak het in overleg met en in verantwoording aan de kerkenraad scheppen en onderhouden van de materiële en financiële voorwaarden voor de door de gemeente te verrichten diaconale dienst door:

- het meewerken aan de totstandkoming van het beleidsplan, de diaconale begroting en de diaconale jaarrekening;
- het zorgdragen voor de geldwerving ten behoeve van de diaconale arbeid van de gemeente."

De consequentie hiervan is dat ik als lid van de kerkenraad dus iets mag vinden van de diaconie. Ik heb mij dan ook voorgenomen om in het vervolg het diaconale beleid kritischer te volgen.

Dan het rapport van de landelijke werkgroep. Waar geen discussie over bestaat, is dat al het diaconale geld dat wordt ingezameld voor specifieke doelen, daar ook terecht moet komen. Maar er is ook een grijs gebied. Er is in toenemende mate sprake van hybride projecten. Diaconaal, pastoraal en missionair werk vanuit de kerk lopen meer en meer in elkaar over. Het gaat dan om projecten die door kerkrentmeesters en diakenen gezamenlijk kunnen worden gefinancierd. Daarnaast denk ik bijvoor-

beeld aan het in de lucht houden van een kerkelijk bureau en de maandelijkse publicatie van het kerkblad. De diaconie maakt ook gebruik van deze faciliteiten. Het is dan toch redelijk dat zij ook een bijdrage betalen aan het in stand houden hiervan en dat deze kosten niet uitsluitend ten laste komen van kerkrentmeesterlijke gelden.

Bij mij bestaat de indruk dat diakenen vaak vooral doeners zijn en dat beleid ontwikkelen niet hun sterkste kant is. Dit brengt het risico met zich mee dat bij het totale beleid van de kerkenraad de diaconale pijler te weinig aandacht krijgt. Dit wordt bevestigd door de conclusies van de Commissie Werkzaam Vermogen. Er ligt behoorlijk wat aan diaconale middelen op de plank bij plaatselijke gemeenten waar te weinig mee wordt gedaan. En dat is jammer. Het is toch niet de primaire taak van de diaconie om op te treden als vermogensbeheerder maar toch om mensen, die dit nodig hebben te ondersteunen. Maar daar zou beleid voor moeten worden ontwikkeld. En ik moet helaas constateren dat dit op veel plaatsen nog onvoldoende van de grond komt.

De VKB zet al jaren in op toekomstgericht kerkbeheer. Ook de Dienstenorganisatie omarmt gelukkig de gedachte van toekomstgericht kerk-zijn en ondersteunt plaatselijke gemeenten hierbij. Nu de diaconieën nog! Ook zij zouden, evenals trouwens nog vele colleges van kerkrentmeesters de uitdaging moeten oppakken om toekomstgericht beleid te ontwikkelen.

VKB Academy

De agenda op de website van de VKB is inmiddels goed gevuld met webinars over verschillende onderwerpen. Elk webinar wordt meerdere keren gehouden, op verschillende dagen en tijden, zodat er voor iedereen wel een geschikt moment bij zit. Kijk voor alle data op www.kerkrentmeester.nl/agenda/.

Tegelijk is ook de nieuwe VKB Academy-pagina online gekomen. In de VKB Academy vindt u alle informatie over de webinars die worden aangeboden. Neem ook eens een kijkje op www.kerkrentmeester.nl/vkb-academy/.

Zie voor meer informatie over de VKB Academy pagina 25 van deze editie van *Kerkbeheer*.

KALENDER

Kalender voor kerkrentmeesters

Maart

- Bedanken van de gemeenteleden voor de toegezegde bijdrage voor Actie Kerkbalans in de vorm van een publicatie in het kerkblad en daarbij een overzicht van de eerste meer definitieve resultaten van de Actie Kerkbalans;
- Rappelleren van gemeenteleden die hun toezegging voor de betreffende termijn, indien die verstreken is, nog niet hebben betaald;
- Activeren van de gemeente voor de Paascollecte, indien in uw gemeente gehouden;
- Bespreking van de cijfers van de voorlopige jaarrekening in het college van kerkrentmeesters;
- Uiterlijk 31 maart 2022 instandhoudingsubsidie aanvragen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed;
- Betaling Maandnota.

April

- Tussenrapportage in kerkblad over verloop Actie Kerkbalans 2022 (hoeveel toezeggingen t.o.v. vorig jaar, hoe verlopen de betalingen t.o.v. toezeggingen januari. Moeten er, wanneer de toezeggingen soms onder het verwacht niveau blijven, op beleidsniveau (kerkenraad) bijstellingen plaatsvinden?)
- Voorlopige jaarrekening, die door het college van kerkrentmeesters is opgesteld, bespreken in de kerkenraad;
- Besluiten tot huuraanpassing per 1 juli 2022 indien kerkelijke gebouwen aan derden worden verhuurd;
- Betaling Maandnota.

Brochure *Ruimte*

De brochure *Ruimte* is geschreven voor iedereen die bij een kerkelijke gemeente van de Protestantse Kerk betrokken is. Het boekje wil in hoofdlijnen iets vertellen over de organisatorische kant van het kerk-zijn, althans zoals het binnen de Protestantse Kerk in Nederland is geregeld.

Ruimte wordt door colleges van kerkrentmeesters aangeboden aan bijvoorbeeld degenen die belijdenis doen of degenen die een taak in de gemeente op zich nemen, al dan niet als ambtsdrager, maar ook voor hen die al langer horen tot de gemeenschap van de plaatselijke kerkelijke gemeente kan het boekje waardevolle informatie bevatten.

De kosten voor de brochure zijn €3,00 (inclusief btw) (VKB-ledenprijs €2,69)

Ruimte is te bestellen in de webshop van de VKB (www.kerkrentmeester.nl/webshop) of per e-mail via info@kerkrentmeester.nl.

Vademecum Kerkelijke Begraafplaatsen

Het Vademecum Kerkelijke Begraafplaatsen is hét handboek voor kerkelijke gemeenten die in het bezit zijn van een begraafplaats. Het boek geeft een zo volledig mogelijk beeld van alles wat met begraven en begraafplaatsen in kerkelijke gemeenten te maken heeft.

De uitgave is samengesteld door de Commissie Beheer Kerkelijke Begraafplaatsen van de VKB.

De kosten voor het Vademecum zijn € 29,98 (inclusief btw) (VKB-ledenprijs € 26,98) en is te bestellen via onze webshop.

Covid heeft op veel plaatsen gewerkt als versneller

In gesprek met Kees van Dam

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Up-a-Tree

Kees van Dam werkt samen met Barend van den Broek vanuit hun begeleidings- en coachingsbureau Up-a-Tree Associates veel met kerkenraden en predikanten. Hij is ook regelmatig interim-predikant. Beide hebben een ervaring die zich uitstrekt tot andere sectoren dan het kerkelijk leven en tot andere continenten en culturen. Bedrijfsinformatie over Up-a-Tree is al eens eerder verschenen in ons magazine *Kerkbeheer* (oktober 2020). Nu praat ik met Van Dam over de ontwikkelingen in de kerk, met name gericht op de rol en functie van predikanten.

Gevolgen van Covid voor de kerk

Als je nu naar de kerk kijkt en de ontwikkelingen in ochtend schouw neemt, wat maken jullie dan mee, wat zie je dan?

Van Dam: "Bepalend de laatste twee jaar is het hele Covid-verhaal. Het heeft op veel plaatsen gewerkt als versneller, als snelkookpan. Waar er al allerlei vragen op de loer lagen of aan de deur klopten, zijn die nu opeens boven gekomen. Basale vragen als: wat zijn onze kerntaken als kerk? Ook de ervaring dat het samenkomen, het je verbinden rond een zingevende kern als het geloof, niet maar iets bijkomends is, maar essentieel. Maar ook, dat mensen die nog wel meededen zonder een duidelijk persoonlijke motivatie nu opeens op zondagmorgen andere keuzes moesten maken, en merkten: ik mis de kerk eigenlijk niet zo. Predikanten en kerkenraden vragen zich af: komt er weer een nieuw normaal? Hoe ziet dat er dan uit? Er kwamen opeens ook vragen van buiten: wat doen jullie en hoe doen jullie het? Voor predikanten is het werken van achter een scherm weer heel iets anders dan daadwerkelijk in groepen en bij mensen thuis in het pastoraat."

"Predikanten en kerkenraden vragen zich af: komt er weer een nieuw normaal? Hoe ziet dat er dan uit?"

De rol van de predikant

Heeft het ook opgeleverd dat predikanten onzekerder zijn geworden over hun rol?

Van Dam: "In praktische zin heeft het heel wat predikanten en kerkenraden wel gebracht bij bezinning.

Kees van Dam

Waar ben ik goed in, wat kan ik niet zo goed? En dat in veranderende omstandigheden. Er is geen sprake, zo schat ik in, van relevantieverlies, eerder een toename. Maar dat kan dan wel weer resulteren in een hogere belasting en werkdruk, en dan moet je opnieuw samen nagaan: waartoe zijn we als gemeente nu hier op aard, wat doen we wel, wat doen we niet en welke rol kunnen beroepskrachten daarin vervullen, vanuit hun specifieke talenten?"

"Er is sprake van een nieuwe vorm van realiteitszin. Bij predikanten zelf: ik hoef ook niet alles te kunnen, maar waar kan ik dan wel het verschil maken? Maar ook bij kerkenraden en gemeenten: veel hangt af van verwachtingen die men over en weer heeft en van de openheid om tot een herschikking van taken te komen. Je merkt dat dan ook een bijdrage van een club als de onze ►

(coaching) kan helpen om bestaande verhoudingen in positieve zin in beweging te krijgen. Het is niet alleen de doordenking van het werk van de beroepskrachten (predikanten en kerkelijk werkers) die van belang is, maar ook het geheel van het gemeente-zijn. Niet alleen pastores kunnen overvraagd worden, ook gemeenten kunnen zichzelf een te hoge lat opleggen. Dus het is ook zaak om vanuit een visie op je kerk-zijn durven keuzes te maken en durven aan te wijzen, wat er voorlopig op het reservelijstje komt te staan."

"Het is niet alleen de doordenking van het werk van de beroepskrachten die van belang is, maar ook het geheel van het gemeente-zijn."

Nieuwe structuren

Is het alleen een kwestie van zelf prioriteiten leren stellen, of zit er ook iets aan de kant van de structuur?

Van Dam: "Ja zeker, zo'n beweging als naar 'lichter kerk-zijn' binnen de Protestantse Kerk past daar heel goed bij, en het experimenteren met nieuwe vormen van kerk-zijn ook. Dus in combinatie met pionieren. Dat vraagt om vormen van samenwerking tussen gemeenten en kerkplekken. We zien dat ook wel gebeuren, en niet alleen daar waar het door de getalsmatige nood gedreven lijkt. Ook tussen genabuurde gemeenten met een zelfde soort modaliteit. Maar ook dat vraagt verdere groei. Pastores – ik ben er zelf ook één – hebben wel gauw een solistisch kantje. Maar dat kan je ook eenzaam maken. We zien dat team-coaching in

opkomst is. Je moet meer gebruik maken van de specifieke kwaliteiten van beroepskrachten en vrijwilligers in vormen van samenwerking."

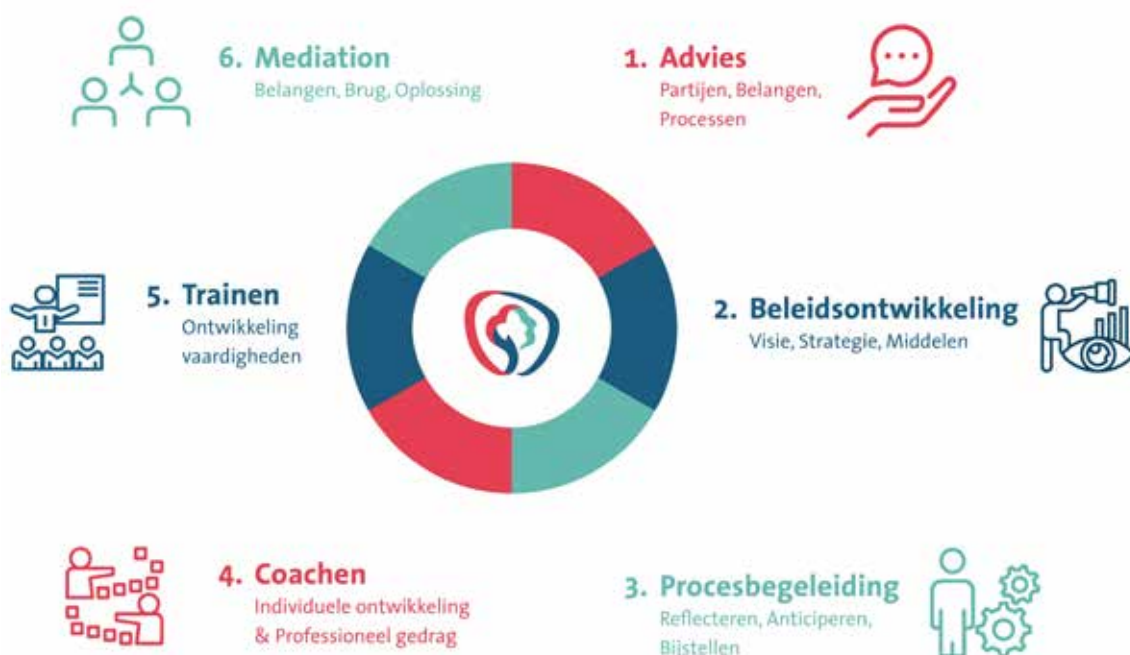
"Je verschuilen achter grote woorden van traditie of moderniteit werkt belemmerend."

Leren van andere werelddelen en sectoren

Als je jullie ervaringen in andere delen van de wereld en in andere sectoren nu eens loslaat op de kerk, wat zou dan een leerpunt zijn?

Van Dam: "Als je één ding leert bij cross-cultureel werk of in een setting waar heel verschillende mensen moeten samenwerken, is het de noodzaak tot empathische communicatie en het bouwen aan relaties. Leer de taal en de mentaliteit van de ander. Dominees zijn in principe voorbijgangers. Je hebt een enorme entree in een nieuwe gemeenschap. Maar het is eerst 'aansluiten' geblazen, en pas dan kun je eventueel gaan 'bijbuigen'. Daarnaast blijft het van belang eigen grenzen te kennen en te komen tot open en eerlijke vormen van communicatie. Je verschuilen achter grote woorden van traditie, gewoonte of moderniteit, werkt belemmerend. Wat wij merken is dat onze bijdrage in een gemeente er vaak op neer komt, dat mensen weer eens echt met elkaar gaan praten over hun drijfveren. Kennelijk zijn er soms omstandigheden nodig die dat bevorderen."

Zou dit nu juist ook niet de rol van predikanten en andere werkers in de kerk moeten zijn: condities creëren waardoor mensen echt open gaan naar elkaar?

Van Dam: "Natuurlijk zou je willen, dat dit een natuurlijk proces is tussen predikanten, andere werkers, kerkenraadsleden en gemeente. En gelukkig gaat dat op heel veel plekken ook best goed. Maar kennelijk raakt dat soms ondergesneeuwd in bestaande verhoudingen, zeker als er te weinig sprake is van mutaties. Als je twaalf jaar of langer ergens dominee bent of kerkelijk werker, kun je dan die rol nog wel vervullen?"

Tot slot

Tot slot, heb je nog een bijzondere boodschap voor de kerkrentmeesters?

Van Dam: "In de casuïstiek waarbij wij betrokken worden, komen best vaak ook kerkrentmeesters voor. Er speelt soms een discrepantie tussen de benadering in een kerkenraad en van een kerkrentmeesterij. Daar zit je als predikant soms tussen. Zeker als oude verhoudingen een rol spelen. Of als er bestuurlijke kerkrentmeesters zijn die een vorm van leiderschap kennen van korte lijnen en snelle beslissingen en die een aanzienlijke maatschappelijke status hebben. Het besef dat we naar de nabije toekomst toe samen beleid en beheer bij elkaar moeten houden, moet wel bij iedereen indalen. Als het zij-wij denken wordt in een gemeente, gaat het niet goed. Dat zien we helaas nog te veel. Onderschat de rol van geld ook niet. Hoe je het ook wendt of keert:

"Het besef dat we naar de nabije toekomst toe samen beleid en beheer bij elkaar moeten houden, moet wel bij iedereen indalen."

wie veel inbrengt of wie financieel aan de knoppen zit, vertegenwoordigt een bepaalde macht. Dan gaan mensen anders naar je kijken. Je moet daar persoonlijk en institutioneel als kerk heel prudent mee omgaan. In alles gaat het hier om dienend leiderschap. Dat wens ik de predikanten toe, maar ook de kerkrentmeesters."

Up-a-Tree, what is in a name?

In het informele Noord-amerikaanse Engels betekent 'to be up a tree', dat je in een netelige situatie verkeert. De eekhoorn die de boom in vlucht, maar er niet uit kan, omdat de belagers onderaan staan te blaffen. En toch: je zit boven in de boom en je hebt opeens wel een overzicht, een andere kijk op het terrein. En misschien zijn er wel manieren om de zaak beneden te kalmeren, zodat je weer uit je boom kunt komen, om samen verder te gaan. Up-a-Tree is in ieder geval een opmerkelijk merk, dus mensen onthouden het makkelijk. In het logo zijn hart, hoofd en handen verwerkt in een boom. Bomen blijven symbolisch altijd interessant.

Up-a-Tree
ASSOCIATES

Werkers in de wijngaard

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** PR, Pixabay

Deze jaren is er een belangrijk project binnen de Protestantse Kerk gaande. Er zijn vele werkers in de kerk. Maar niet de minste zijn de voorgangers en alle pastoraal werkenden. Die zijn nu te vinden bij predikanten en kerkelijk werkers. Een predikant dient een studie aan de universiteit te volgen. Een kerkelijk werker is een HBO-theoloog.

Tot nu toe zijn de bediening van Woord en sacramenten en de zegening, bevestiging en inzegening in principe voorbehouden aan predikanten, die dus universitair zijn opgeleid. Maar er ontstaan steeds meer kleinere werkplekken in de kerk (kleine gemeenten, pioniersplekken, huisgemeenten). Daar zal niet overal een predikant (zoals we die nu kennen) beschikbaar kunnen zijn. Kan het dan zo zijn, dat er onder de paraplu van de Protestantse Kerk ook voorgangers komen te werken die weliswaar bijzondere gaven en een toereikende scholing hebben, maar geen universitair theoloog zijn? De VKB vindt dat die ruimte er moet komen. Dus dat er sprake moet zijn van een zekere differentiatie binnen het éne ambt van 'dienaar des Woords'.

Voortgang van 'Geroepen en gezonden'

In de Protestantse Kerk heeft die vraag geleid tot het rapport 'Geroepen en gezonden'. Dat gaat over het bijzondere ambt van voorganger. De synode heeft op grond van dit rapport een traject uitgezet voor een uitwerking. In diverse fasen moeten de uitgangspunten uit dat rapport handen en voeten krijgen. Eind 2023 moet er een uitgewerkt plaatje liggen, hoe in de Protestantse Kerk het palet van pastorale en predikende beroepsbeoefenaars er voor de komende decennia uit komt te zien. Zowel ambtelijk als professioneel.

Er is een fase in dat proces waarin nog nader nagedacht zal worden over de consequenties van 'Geroepen en gezonden' met name in relatie tot de andere ambten in onze kerk. Maar ook was er aanvullend onderzoek gevraagd naar de noden en behoeften in de plaatselijke gemeenten. Vervolgens komt er een fase waarin zogeheten beroepsprofielen zullen worden uitgewerkt. Tenslotte komt er een fase waarin dan ook de rechtspositionele inbedding tegen het licht zal worden gehouden. Het is de bedoeling dat de synode, te beginnen in april 2022 en eindigend in november 2023 stap voor stap besluiten en tussenbesluiten kan nemen.

Kwaliteit én differentiatie

De VKB en de kerkrentmeesters die zij vertegenwoordigt, voelen een belangrijke verantwoordelijkheid voor de toekomstbestendigheid van het kerkelijk werk in de diverse vormen van kerk-zijn die binnen onze kerk aanwezig zijn. We willen zo min mogelijk op kwaliteit inboeten. Maar we willen wel een toekomstgericht realisme bij alle betrokkenen. Daarbij zijn de afnemende beschikbaarheid van potentieel kader plus op vele plaatsen de financiële begrenzingen realiteiten om mee te rekenen.

Joop Korteland (links)
en Gert Koffeman

De VKB is zeker van mening dat voor de Nederlandse situatie, gekoppeld aan de ambitie om als Protestantse Kerk, ondanks het getalsmatig kleiner worden, niet te marginaliseren, een stevige basis van academisch gevormde voorgangers, die actief zijn in gemeentewerk en daarbuiten, van belang blijft.

Dit laat onverlet, dat de academisch opgeleide voorgangers aangevuld kunnen worden met voorgangers die in een beperktere context vanuit een andere startkwalificatie een gelijkwaardige voorgangersrol kunnen vervullen op de nodige plekken in de kerk. Daartoe dienen binnen het éne ambt van 'voorganger' (minister) duidelijk onderscheidingen benoemd te worden (zogeheten 'beroepsprofielen').

En dit nog weer naast betaalde specifieke kerkelijk of pastoraal werkers op een deelterrein die geen voorganger zijn, en die dat alleen kunnen worden als ze de juiste toegangsrouten hebben afgelegd.

Twee dimensies in de beroepsprofielen

De VKB ziet ten aanzien van de beroepsprofielen twee dimensies. Er is een breedte-dimensie: welke context noopt of rechtvaardigt de roeping van een academisch geëquipeerde theoloog (met tevens voldoende praktische beroepskwalificaties) als voorganger, in welke context kan een HBO-master theoloog aan de slag als voorganger. En waar zou eventueel ook een theoloog met een Associate

degree de rol van voorganger kunnen vervullen? Ook maatwerk langs de weg van de erkenning van zogeheten 'singuliere gaven' voor een specifieke context dient hierbij betrokken te worden.

Daarnaast is het wenselijk dat er ook een lengte-dimensie ontstaat. We zijn van mening dat we ook moeten komen tot het onderscheid bij academisch gevormde predikanten, naar aanleiding van ervaring en specialisering, tussen 'basis' versus 'senior'. Daarbij wordt een senior een geordend deel van de werktijd vrijgesteld om te besteden aan coaching, begeleiding, intervisie en supervisie, deskundigheidbevordering en waar nodig aan assistentie van andere voorgangers in de kerk. Zo ontstaat er ook in die zin iets van een loopbaanperspectief, naast het regelmatig veranderen van standplaats of werkveld.

Inbedding en bezoldiging

Bij deze verdergaande differentiatie binnen het éne ambt van voorganger is een goede inbedding nodig, een gelijktrekking van ambtelijke positie (onder die van 'geordineerd ambt'), in principe levenslang, maar in omstandigheden kan het zeker ook regulier tijdelijk zijn, met uiteraard een minimale deeltijd factor voor een ieder en een zelfde soort rechtspositie (hetgeen niet hetzelfde is als gelijke arbeidsvoorwaarden).

Het is logisch dat er bij verdergaande differentiatie ook bezoldigingsverschillen aan de orde zijn en dat die zich ook zullen vertalen naar een differentiatie in de bezettingsbijdragen. De differentiatie moet een redelijke inhoudelijke grondslag hebben, en niet alleen zijn inge-

geven door financiële overwegingen, al mogen ze in de afweging wel een rol spelen.

De VKB denkt mee

De VKB wil namens de kerkrentmeesters in de Protestantse Kerk graag haar bijdrage leveren in de bezinning. De VKB is door de heren Gert Koffeman en Joop Korteland vertegenwoordigd in het GOP. Dat is het Georganiseerd Overleg Predikanten. In dat overleg worden zaken rond rechtspositie en arbeidsvoorwaarden besproken, naast de rol die de Kleine Synode in dezen heeft. De VKB heeft een actieve beleidscommissie 'Mensen', waarin wordt nagedacht over de verantwoordelijkheid van kerkrentmeesters ten aanzien van al degenen die werkzaam zijn in de plaatselijke gemeenten en kerkplekken.

De plaatselijke gemeente is op dit moment niet de werkgever van predikanten, maar wel van kerkelijk werkers. Tegelijk is het wel aan de kerkrentmeesters om de financiering van de gehele pastorale formatie rond te krijgen, en hebben ze ook ten aanzien van de predikanten een faciliterende rol. In de kern zijn veel vraagstukken bepaald door de mogelijkheid om samen 'gaven' in te zamelen (zowel de talenten van mensen, vrijwillige en beroepsmatig, als de financiën) om die weer in te zetten voor het diverse kerkelijke werk. Dat vraagt voortdurend bezinning. Welke prioriteiten stellen we vanuit onze roeping in onze omgeving en welke 'middelen' (menskracht en geld) kunnen we daarbij inzetten? Ten aanzien van betaalde formaties komt dan niet alleen de omvang in beeld, maar ook de samenstelling, de aard en de kwaliteit en de mate van de vereiste voorafgaande en voortgaande scholing.

De plaats van het pastorale beroep binnen een plaatselijke geloofsgemeenschap

Visie en bijdrage vanuit de VKB - verkorte tekst¹

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Unsplash

Wat hebben kerkrentmeesters nu te maken met bezinning op het ambt en op de inhoud van het pastorale beroep in de gemeenten? Welnu, voor het grootste deel zijn kerkrentmeesters ouderlingen en daarin mede verantwoordelijk in de kerkenraden voor de bevordering van het welzijn van de gemeenten en kerkplekken die zij dienen. Daarnaast zijn kerkrentmeesters verantwoordelijk voor de organisatie van de financiering van het kerkenwerk en bekleden zij niet voor niets de bediening (en als het goed is hebben zij ook de expertise) van een 'rentmeester'.

Inleiding

Dat houdt ook in dat zij hebben na te denken over 'value for money'. Dat is geen kerk-vreemd element. Je kunt het ook bijbelser verwoorden. Nadenken over een zo effectief en efficiënt mogelijke inzet van onze talenten voor het Koninkrijk van God, is een terugkerend element in het onderwijs van Jezus.

Vanuit de VKB kijken we vanuit een kerkrentmeesterlijk perspectief naar de ontwikkeling van onze gemeenten en kerkplekken. Ons uitgangspunt is: het hart van de kerk klopt daar waar plaatselijke gemeenschappen zichzelf organiseren en activiteiten ontplooiën. Bij hen moet ook het zwaartepunt liggen als het gaat om de vraag wat zij nodig hebben en denken nodig te hebben aan ondersteuning door betaalde werkers in de kerk, of dat nu gaat om inhoudelijke ondersteuning of faciliterende ondersteuning.

Wij zijn ervan overtuigd dat onze kerk terecht een visie heeft ontwikkeld waarin er sprake is van een 'mozaïek aan kerkplekken'. Naar de toekomst toe zullen we verschillende vormen van kerk-zijn hebben te organiseren. Het idee van een wijkkerk in een geografisch gebied van een voldoende omvang om geheel zelfstandig alle functies van een gemeente te vervullen, zoals onze kerkorde dat altijd beschreef, is op vele plaatsen niet meer houdbaar. Maar dat wil niet zeggen, dat het kerk-zijn dan niet meer houdbaar zou zijn. In het Nieuwe Testament komt een beeld naar voren van een palet aan kleine huisgemeenten die samen de kerk vormen. Al met al vraagt dat onzes inziens een flexibel kunnen omgaan met de behoefte aan werkkraft, maar ook met de vraag wie gerechtigd zijn de sacramenten te bedienen in onze steeds diverser wordende gemeenten en kerkplekken (wat betreft omvang en samenstelling).

1. Differentiatie en team-werk

Bijbels perspectief

Het doel van werkers in de gemeente is 'om de heiligen toe

te rusten tot dienstbetoon, tot opbouw van het lichaam van Christus, totdat wij allen de eenheid van het geloof en de volle kennis van de Zoon van God bereikt hebben.' (vergelijk Efeziërs 4:12-13) Daartoe heeft de Heer een breed palet van diensten of bedieningen (in het Nieuwe Testament nog geen 'ambt' genoemd) aan de kerk, dan wel de gemeente gegeven. Het gaat erom dat de gemeente (zich aan de waarheid van het Evangelie houdende) 'in liefde in elk opzicht naar Hem toegroeit, die het hoofd is, Christus. En aan Hem ontleent het gehele lichaam als een wel sluitend geheel en bijeengehouden door de dienst van al zijn geleidingen naar de kracht, die elk lid op zijn wijze oefent, deze groei van het lichaam, om zichzelf op te bouwen in de liefde.' (vergelijk Efeziërs 4:15-16)

Al naar gelang de gaven die de Geest van Christus aan de leden in de gemeente schenkt, worden zij ingeschakeld om het geheel te dienen, tot opbouw van zichzelf in geloof en liefde. Daarin zijn 'allen' en 'al zijn geleidingen' betrokken.

Zou deze manier van denken over de kerk (door de apostel Paulus gegrond in het verkiezend handelen van God en in het verzoenend werk van Christus (vergelijk Efeziërs 1 tot en met 3) niet ons uitgangspunt dienen te zijn, als we willen nadenken over de vraag wat aan 'werkers in de wijngaard' vandaag nodig is om de kerk en de gemeente zichzelf te laten opbouwen in geloof, liefde en dienstbetoon?

Blijven bij de Calvinse tussenpositie

De oecumenische discussie over het ambt is er tot nu vooral één geweest met grote bisschoppelijk ingestelde kerkformaties (Rooms Katholieke Kerk, Anglicanen, Orthodoxen, Lutheranen), en niet met de zeker zo grote wereld van charismatische, pentecostale en evangelicale kerkformaties. Daardoor versmalt de 'discussie over het ambt' al snel tot een discussie over wat het 'geordineerde ambt' wordt genoemd (feitelijk een speciale wijding gecombineerd met een vanuit protestants perspectief overwaardering van het sacramenteel handelen). Niet voor niets is de kerk van de Calvinse

Reformatie daarin een andere weg ingeslagen. Was het niet juist 'de ouderling' waarmee 'de paus' schaakmat was gezet, aldus de bekende Hervormde theoloog Oepke Noordmans. Het gevolg was een synodaal-presbyteriale structuur voor de kerk van de Nederlandse protestanten.

Als kerkrentmeesters die kijken naar de meest optimale organisatie van een plaatselijke gemeente in relatie tot de middelen die beschikbaar zullen zijn, lijkt ons de wending naar een opwaardering van het ambt van 'minister' (met sacramentsbevoegdheid), als deze gekoppeld blijft aan de eis van een academische masteropleiding, niet wijs. Noch in het licht van de Nieuw-testamentische gegevens, noch in het licht van de geboortepapieren van de Nederlandse kerk van de Reformatie, noch in het licht van de huidige ontwikkeling (eerder een wending naar meer kleinere kerkelijke gemeenschappen met een laagkerkelijke structuur, dan een wending naar hoogkerkelijkheid) is deze opwaardering te begrijpen of te rechtvaardigen. Vanuit een kerkrentmeesterlijke visie op de organisatie van het lokale kerkelijke leven en het daarvoor vereiste leiderschap lijkt deze wending niet verstandig. Dat wil overigens niet zeggen dat we niet hechten aan kwaliteit. Juist dat zal ook in de toekomst voor elke (ook kleinere) kerkplek, die binnen de Protestantse Kerk een plaats wil hebben, een belangrijk kenmerk dienen te zijn. Die kwaliteit heeft organisatorische kanten, maar zeker ook (pastoraal)theologische. De achterliggende gedachte sinds de Reformatie dat de kerk en de gemeenten baat hebben bij goed opgeleide geestelijke leiders, dient niet veronachtzaamd te worden.

Kerkrentmeesterlijk perspectief

Er dient veel meer gedacht te worden vanuit het zelf-organiserend vermogen van de gemeenschappen zelf (denk aan de inzet van Paulus in Efeziërs 4) en vanuit de vraag welke mix aan (betaalde en onbetaalde) werkers (welk 'team') dan nodig is. Geld speelt daarbij wel degelijk een legitieme rol. Lang niet alle gemeenten en kerkplekken kunnen het zich veroorloven om de inzet (ook in deeltijd) van een betaalde academisch gevormde predikant te bekostigen.

Wij pleiten nadrukkelijk voor een denken vanuit competenties en dito opleidingseisen. Dat zou – bijbels gesproken – meer aansluiten bij een gaven-gerichte aanpak, dan bij een benadering vanuit een historisch gegroeid 'geordineerd ambt'. De concrete beroepssituaties en de actuele werkvormen, waarmee een gemeente gediend zijn, dienen uitgangspunt te zijn.

Er zijn voor het gehele pastorale beroep (geestelijk leiderschap, pastoraat, prediking, organisatie) misschien – het hele veld overziende – vandaag de dag wel zo'n vijftien competenties die van belang zijn. Die kunnen vervolgens waarschijnlijk op verschillende niveaus worden uitgeoefend, althans een voldoende aantal daarvan. Ook een professional van het hoogste niveau beheerst over het algemeen hoogstens de helft volledig. Dat betekent dat er sowieso gekoerst moet worden op verdere differentiatie, samenwerking en teamvorming (mix van betaalde en onbetaalde werkers van diverse niveaus met diverse competenties). Dat gaat ook in de richting van het vormen van samenwerkingsteams die verschillende kleinere gemeenten of kerkplekken bedienen.

Daarin is van belang welke werkers vervolgens als 'voorganger' (leiding geven aan de eredienst, zangleider, spreker, bediening van doop en avondmaal, zegening) kunnen en mogen fungeren, en welke daarbij op een andere manier ondersteunend zijn aan de gemeenschap. Dient dit voorgangerschap nu werkelijk alleen aan een hoogopgeleide (minimaal master theologie) werker te worden gekoppeld, omdat de kerk voor het 'geordineerde ambt' daar qua opleidingseis de ondergrens voor elke denkbare situatie in de kerk van de toekomst zou willen trekken? Dit kunnen wij ons niet voorstellen. Alleen avondmaal in een huisgemeente, als er een '*master in theology*' die kan komen bedienen? Eenheid van pastoraal contact en de mogelijkheid tot 'sacramenteel' handelen (uitreiken van de communie, huwelijksbevestiging, ziekenzalving, etcetera) wordt door veel mensen die verbonden zijn met een kerkplek ervaren als van groot belang. ►

Ons advies was en is: laten we vanuit het perspectief van het zelf-organiserend vermogen van een lokale gemeente of kerkplek nu eerst eens een toekomstgerichte competentiematrix en een bijpassende opleidingskolom voor alle soorten van pastoraal werkenden maken. Vertel in welke contexten die zouden kunnen werken in de Protestantse Kerk van morgen. Nu lijkt het, ook voor de eenvoudige differentiatie tussen een predikant I (academisch) en predikant II (HBO plus 1 jarige master) alleen te gaan om de grootte van een gemeente als criterium. Dat moet veel nauwkeuriger en gedifferentieerder uitgewerkt worden. En laten we daarna dan nog eens opnieuw bekijken hoe dat dan moet met die sacramentsbevoegdheden in kleine contexten.

2. Rechtspositie

De bijzondere rechtspositie voor betaalde predikanten is een belangrijk element in de bezinning op het pastorale beroep. Deze rechtspositie zou mede de 'bijzondere' status van het geestelijk ambt moeten ondersteunen. Ondertussen zijn er heel wat predikanten die echter via een regulier arbeidscontract hun arbeidsvoorwaarden ontvangen, zonder dat dit tot problemen leidt. Ook kerkelijk werkers, die het werk als van een predikant verrichten, zijn via een regulier arbeidscontract aan het werk. De diversiteit aan rechtsposities en regelingen leidt echter tot de nodige verwarring, zeker ook bij kerkrentmeesters die bij de nodige aspecten van uitvoering betrokken zijn. Ook onder diverse predikanten leeft de vraag hoe het zit met het principe 'gelijke monniken, gelijke kappen'. De ongelijkheid in rechtspositie tussen verschillende ambtelijk professioneel pastoraal werkenden die hetzelfde type werk doen in de kerk is weliswaar zo gegroeid, maar niet te rechtvaardigen.

In 2015 is een bijzondere rechtspositie als de norm voor gemeentepredikanten opnieuw in de Protestantse Kerk bevestigd. Dat was een standpunt dat toen, na een rondgang door de provinciale afdelingen in dat jaar, door de VKB werd onderstreept. Het lijkt ons niet opportuun om dit nu open te willen breken. Tegelijk dient er werk gemaakt te worden van meer eenheid in het type rechtspositie van predikanten en pastoraal werkenden die werkzaam zijn in en voor de kerk (zowel in de gemeenten, als voor classes en landelijke kerk). Overigens wil een zelfde rechtspositie nog niet zeggen, dat het dan ook voor iedereen zou moeten gaan om dezelfde arbeidsvoorwaarden (zoals bezoldiging, dienstwoning, etcetera). Uitgaande van '2015' pleiten wij ervoor alle soorten van bezoldigde ambtsdragers die werken in en voor de kerk onder te brengen onder één het hetzelfde regime, namelijk een rechtspositie bepaald door het eigen kerkrecht, waarbij voor al die werkers ook in één en hetzelfde overlegorgaan de arbeidsvoorwaarden worden bepaald.

3. Autonomie van de gemeenten

Terecht is er door meerderen gewezen op het punt dat door de huidige voorstellen rond het 'geordineerde ambt' de autonomie van gemeenten dreigt ingeperkt te worden. Voorgesteld werd immers in eerste instantie, dat het de bevoegdheid van het BMCV (Breed Moderamen van de Classicale Vergadering) wordt om te bepalen welk soort voorganger in een lokale gemeente of kerkplek dient te werken. De VKB is hier tegen. Lokale gemeenten

en kerkplekken dienen dat zelf te kunnen bepalen, aan de hand van duidelijke profielen van de typen voorgangers welke door de kerk zijn vastgesteld. Wij zien eerder ruimte en behoefte voor drie in plaats van twee niveaus, met daaraan uiteraard gekoppeld verschillende hoogte van bezoldiging en dus verschillende kosten per aanstellingsuur voor de gemeenten. Gemeenten dienen zelf te kunnen bepalen wat zij nodig hebben, in relatie tot de door hen zelf geformuleerde wensen, noden en prioriteiten in het kerkenwerk ter plaatse, tegen de achtergrond van de beschikbare middelen.

4. Geld

Daarmee is ook de verdenking rond de rol van geld aan de orde. Te zeer lijkt in de discussie soms de rol van geld negatief te worden beoordeeld. Dan wordt het meestal geïntroduceerd als 'marktdenken' of zelfs 'neoliberaal marktdenken' en gekoppeld aan kerkrentmeesters die alleen maar voor goedkoopste oplossingen zouden willen kiezen.

We lazzen zelfs de suggestie om alle gemeenten en kerkplekken, ongeacht welk type voorganger of pastoraal werkende ze zouden kiezen of toebedeeld krijgen, evenveel te laten betalen. Dit vinden we volkomen onterecht.

Ook in het Evangelie wordt ons voorgehouden dat we wel degelijk verantwoord met ook financiële middelen dienen om te gaan. Het charisma van een 'econoom', ook in de kerk, is wel degelijk – zoals we in de inleiding al opmerkten – erover na te denken hoe met de inzet van de gaven (zowel in termen van geld als in termen van menselijke talenten) een optimaal resultaat bereikt kan worden ten behoeve van het Koninkrijk van God. Geld en kostenoverwegingen zijn gewoon een heel normaal criterium bij bezinning op 'value for money', niet alleen waar het gaat om de totale omvang van mogelijke betaalde pastorale formatie, maar ook ten aanzien van de samenstelling ervan.

SAMENGEVAT

De VKB vraagt te komen tot een goede, complete matrix van beroepsprofielen en eraan gekoppelde opleidingseisen voor pastoraal werkenden op verschillende niveaus in en voor de kerk van de toekomst in de Nederlandse context; de VKB roept op om de kwestie van de sacramentsbevoegdheid vooralsnog open te houden (denk aan het avondmaal in een huisgemeente).

De VKB is voor één rechtspositie voor alle bezoldigde ambtsdragers die werken in en voor de kerk, uiteraard met verschillende arbeidsvoorwaarden (beloning) afhankelijk van het werk dat zij doen.

De VKB vindt dat lokale gemeenten en kerkplekken zelf dienen te kunnen bepalen welk soort pastoraal werkende(n) zij in hun midden nodig hebben.

De VKB vraagt in de discussies rond de ontwikkeling van ons kerk-zijn de verkrijging en aanwending van middelen (inzet van mensen, financiering) te honoreren als een legitiem (ook geestelijk) perspectief.

schaapsound

Grote Kerk Nijkerk
LED DISPLAYS, KERK-TV EN GELUID
DRAADLOZE BEDIENING VAN GELUID EN KERK-TV

KERKGELUIDSINSTALLATIES | PRESENTATIE/KERKTV
AKOESTIEK | NETWERK/WIFI | VERLICHTING | DOMOTICA

Zwolle | Ridderkerk | Roermond
www.schaapsound.nl

Betalingen in de kerk

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Unsplash

De kerk zijn wij zelf. Dat is een belangrijk bijbels en protestants uitgangspunt. De kerk is niet zomaar een organisatie die door wat initiatiefnemers is opgezet. De kerk is het bijeengebrachte 'volk van God', dus een gemeenschap van mensen die gehoor hebben gegeven aan wat als Woord van God tot hen is gekomen. Dat die gemeenschap vervolgens ook georganiseerd wordt, is logisch.

In termen van de hedendaagse maatschappij verschijnt de kerk, althans onze kerk en haar gemeenten, als een vrijwilligersorganisatie, die tot de eigen ondersteuning mensen betaald laat werken. Maar wij zijn – als leden, als gelovigen, als meelevenenden – zelf degenen die kerk-zijn vormgeven. Natuurlijk kun je best als gast een tijdje vooral ontvangen zonder zelf te geven. En er kunnen ook periodes in je leven zijn dat je minder te geven hebt. Maar de kerk is geen service-organisatie die voorstellingen organiseert of activiteiten aanbiedt, welke je dan als klant of contribuant kunt afnemen.

Ook zijn in de kerk 'vrijwilligers' (ik spreek liever met Paulus van 'medewerkers') heel wat anders dan in een zorginstelling of bij een basisschool. Daar worden vrijwilligers ingeschakeld om extra dingen te kunnen realiseren. In de kerk is het omgekeerd: daar helpen betaalde krachten de leden van de kerk bij hun samen kerk-zijn.

Maar dat houdt ook in, dat het meeste van wat je samen doet in de kerk gewoon niet betaald hoort te worden. Net zo min als wat je samen doet in een gezamenlijk huishouden. Je kunt wel zo je puberkinderen proberen over te halen om de tuin te doen (je kunt er geld voor krijgen), maar als je samen een leefgemeenschap vormt, is het raar als je dat onder volwassenen ook zo doet. Je huurt alleen buitenstaanders (oppas, schoonmaak, tuinman of -vrouw) in als het niet allemaal lukt op eigen kracht, of omdat je de expertise zelf niet hebt.

Waar ligt nu de grens van betalen in de kerk? Dat we dominees betalen, vinden we logisch. Of mensen met een bijzondere kwaliteit van wie veel wordt gevraagd (musici bijvoorbeeld). Bekwame mede-

werkers als geschoolde kerkelijk werkers, een kosten, administratief personeel, de aannemer, de schilder, logisch. Maar een kerkenraadsvoorzitter of scriba? Technici voor de realisering van streamingsdiensten? Bedienend personeel bij het koffieschenken? Je kunt zeggen: als de vrijwilligers met capaciteiten er niet zijn, en er is wel de mogelijkheid geld in te zetten: waarom dan niet inhuren?

In onze kerk is er ooit een kerkrechtelijke uitspraak gedaan, dat ouderlingen en diakenen onbezoldigd dienen te zijn, ook geen vrijwilligersvergoeding. Maar voor de rest ligt het tamelijk open. Toch is het dan wel van belang om hier tevoren goed over na te denken. Voor je het weet schep je precedents, of krijg je onaangename discussies.

Als het uitgangspunt is: kerk-zijn doen we samen, met de inzet van al onze talenten, dan zul je terughoudend zijn met betalingen. Tegelijk is het oppassen geblazen bij het willen profiteren van die gemeenteleden, die toevallig op een zeker terrein professioneel of anderszins kwaliteiten hebben, die je goed zou kunnen gebruiken. Je kunt je immers ook voorstellen, dat iemand die door de week al accountant of bouwkundige is, nu juist geen trek heeft om ook dat ook nog eens (gratis) in zijn niet-werktijd voor de kerk te moeten doen.

Stelling van de maand

Heeft u een mening, wilt u erop reageren?
Laat het ons weten via: info@kerkrentmeester.nl

De stelling:

'Incidentele betalingen of vrijwilligersvergoedingen aan eigen gemeenteleden dienen goed te worden onderbouwd.'

UBO en eHerkenning

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Pixabay

Kerkrentmeesters blijven geplaagd worden met de steeds complexere regelgeving van onze overheid. Deze keer gaat het over de UBO en de eHerkenning.

Vanwege de nadering van de datum waarop alle organisaties, waarvoor een UBO (Ultimate Beneficial Owner) registratie verplicht is, deze moeten hebben geëffectueerd (eind maart 2022) is in de kennisbank van de VKB een update van de informatie daarover opgenomen, ook naar aanleiding van een vraag daarover.

De UBO's van de plaatselijke gemeente hoeven niet geregistreerd te worden in het openbare UBO-register. Dat kan ook niet, omdat de uitvoerder van de registratie, de Kamer van Koophandel, geen bijzonder persoonsgegevens 'religie' in een publiek register mag opnemen, hetgeen (haast) per definitie gebeurt als je een bestuurder van een kerk gaat registreren. Omdat er twee plichten botsten, namelijk (a) AVG: geen bijzondere persoonsgegevens 'religie' in een openbaar register en (b) wetgeving UBO waarin ook religieuze organisaties niet werden uitgezonderd, is er een oplossing gezocht, die voor onze kerk erop neerkomt dat alleen de UBO's van de landelijke kerk in dat openbare UBO-register komen. Dat wil niet zeggen dat een plaatselijke gemeente niet eigen UBO's heeft (door onze kerk zijn daartoe de voorzitter en de secretaris van het college van kerkrentmeesters of diakenen per rechtspersoon aangewezen) en die wel moet opgeven aan een financiële instelling waarbij de gemeente klant is, die daarom vraagt (en moet vragen). Zo'n instelling is privacy-proof. Het is dus niet de bedoeling dat daar dan de UBO's van de landelijke kerk worden opgegeven, maar de eigen voorzitter en secretaris, die zich dan ook moeten identificeren, namelijk dat ze daadwerkelijk benoemd, bevestigd zijn tot die functie, gekoppeld met hun ID's.

Een hieraan gerelateerde vraag betreft de vraag hoe eHerkenning aanvragen nu precies in zijn werk gaat.

Het antwoord:

eHerkenning heb je als organisatie steeds meer nodig om bijvoorbeeld met overheidsdiensten te communiceren. Je kunt het vergelijken met DigiD voor natuurlijke personen. Dus als iemand namens de gemeente iets moet

met de Belastingdienst, of een VOG wil aanvragen, of een milieulabel voor een pastorie registreren, of een schadeuitkering voor aardbevingsschade aanvragen, etcetera, dan moet dat digitaal en dan moet de aanvrager geautoriseerd bevoegd zijn. Dat verloopt via eHerkenning.

Wie er binnen de gemeente over zou moeten beschikken, is dan natuurlijk degene die dit soort dingen regelt: is dat de penningmeester van het college van kerkrentmeesters of de secretaris? Of is het een administrateur of een medewerker die bij uw gemeente in dienst is? Dat moet de gemeente dus zelf intern besluiten en vervolgens het circus (zo noem ik het maar even) in werking stellen om bij een aanbieder van eHerkenning (zoals bijvoorbeeld KPN, Reconi, QuoVadis of Digidentity) de aanvraag te doen. Overigens moet wel het benodigde veiligheidsniveau worden aangegeven, het meest gevraagd is EH 3.

Waarom noem ik de aanmelding een 'circus'? Dat is omdat zoals hierboven al aangegeven we als kerkelijke gemeenten niet met onze bestuurders in het handelsregister staan. Dat wil zeggen dat je zelf moet aantonen dat degenen die machtigen daartoe ook gerechtigd zijn. Dus verwijzen naar het statuut van onze organisatie. Dat is de kerkorde van onze kerk, waar in ordinantie 11 staat dat voorzitter en secretaris van het college van kerkrentmeesters wettelijke vertegenwoordigers zijn. Vervolgens via een kopie uit notulen of via een brief van de kerkenraad aantonen dat de betreffende personen ook daadwerkelijk in de functie zijn benoemd of bevestigd. Vervolgens de ID bewijzen van die personen bijvoegen, en dan nog eens 5 extra handtekeningen uit de gemeente die onderschrijven dat dit allemaal klopt (dus meestal vijf handtekeningen van de kerkenraad, plus identificatie).

U vindt nadere info over UBO en eHerkenning voor de kerk via onze kennisbank: <https://mijnvkb.kerkrentmeester.nl/kennisbank/artikel/KA-01024/>.

► Piëtas B.V.

Het kerkhof: waardevol bezit of hoofdpijndossier?

Tekst & Beeld Piëtas B.V.

Wanneer we deze vraag een ruime tweehonderd jaar geleden aan een gemiddelde kerkmeester hadden gesteld, zou het antwoord duidelijk zijn geweest: waardevol, belangrijk! Immers, in en rond de kerken werd volop begraven. Dit was een belangrijke inkomstenbron voor de kerk. Er was intensief hergebruik van de beperkte ruimte, generatie (letterlijk) op generatie begraven in hetzelfde kleine stukje grond.

Echter, vanaf 1829 kon begraven alleen nog buiten de kerkgebouwen. Dat was al een flinke tegenvaller. Immers, de gewilde en dus dure graven vooraan in de kerk werden niet langer benut. Na enkele jaren was het buiten de kerkgebouwen echter weer hetzelfde liedje. De rangen en standen zag men al snel weer terug op de kerkhoven. Wie het kon betalen kocht een graf met 'eeuwigdurend' grafrecht, liet een grafkelder metselen en plaatste er een arduinen grafsteen van formaat bij. Op een gemiddeld kerkhof bedroegen de kosten van zo'n compleet graf ongeveer het honderdvoudige van een graf 'van den armen' betaald door de diaconie. De grote massa moest het simpelweg doen met een zwarte houten plank waar met witte letters hun naam, geboorte- en overlijdensdatum op werden geschilderd. Sommigen zelfs met helemaal niets op hun graf, in vroeger jaren niet eens een grafnummer. Dat was heus niet altijd een principiële keuze, maar bittere armoede.

In de grotere plaatsen kwam er ruimtegebrek. De overheid begon met de aanleg van begraafplaatsen: de eerste concurrentie van de kerkhoven. Dat is ondertussen bepaald niet minder geworden. Iedereen kent de problematiek rond het beheer van een begraafplaats (of als de begraafplaats bij een kerk is gelegen: het kerkhof). Minder binding met de kerk, crematie, een ruimer aangelegde begraafplaats van de gemeente en als nieuwste ontwikkeling de natuurbegraafplaatsen. Hoe moet je als eigenaar hiermee omgaan? Er is in elk geval geen standaard oplossing voor te geven.

Het kantoor van Piëtas B.V.

Gerrit Verhagen

Wel kun je jezelf afvragen: 'Waarom zou iemand voor ons kerkhof kiezen als zijn of haar laatste rustplaats?' Als men kiest voor begraven is de binding met de locatie nog altijd een belangrijke factor. Iemand die levenslang verbonden is geweest met een kerkgebouw, zal zeker de waarde inzien van een eigen kerkhof. Ook de geografische ligging, een echte dorpeling wil in het eigen dorp begraven worden, is een overweging. Familiebanden, omdat ouders en grootouders er ook zijn begraven, hebben een grote gevoelswaarde. Toch is het ondanks alles hoofdzakelijk van belang, dat het kerkhof er zogenaamd 'netjes bijligt'.

Denk aan de bereikbaarheid van de graven voor minder validen, verharde paden, verzorgd groen, een bankje en een watertappunt, enzovoort. Maar ook andere zaken zijn van belang, zoals grondwaterproblemen, vervallen en verzakte graven, een gebrekkige administratie, te weinig inkomsten en hoge onderhoudskosten, enzovoort.

En natuurlijk de vraag die recent in een vakblad is gesteld: 'Van wie is de begraafplaats?' Of met andere woorden: wie maakt de dienst uit? De nabestaanden (emotie) of de beheerder? Iedere beheerder kent wel zo'n familie waar je met gemak 'grijze haren' van krijgt. Je doet je best als vrijwilliger, maar altijd is er wel wat aan te merken. Zie daar maar eens op een goede manier mee om te gaan. Dan is het toch wel erg gemakkelijk om eens even te kunnen sparren met een deskundige. Binnen de eigen colleges heeft ieder zijn/haar taken. Je kunt gewoonweg niet overal verstand van hebben. En er ligt al zoveel wat gedaan moet worden.

Piëtas B.V. is uw partner voor de begraafplaats

De naam Piëtas is afgeleid van piëteit, wat zoveel betekent als respect. Een respectvolle aanpak in elk onderdeel van de begraafplaats. Of het nu gaat om het contact met nabestaanden, onderhoud, beheer, administratie, ruimen of herbestemming; het kan niet zonder respect. Sinds begin 2022 is Piëtas B.V. partner van de VKB. De man achter Piëtas B.V. is Gerrit Verhagen. Meer dan 15 jaar ervaring staat u ten dienste. Zo zijn wij betrokken geweest bij de problematiek rond archeologie wegens bouwen op een oude begraafplaats, wegens graafwerkzaamheden in kerken, ruimen en herinrichten van begraafplaatsen, opstellen van een masterplan voor de toekomst, begrotingen, opgravingen van overledenen, reglementen en verordeningen, verzamelgraven, omgaan met funerair erfgoed en zelfs het verplaatsen van een complete begraafplaats. Voor opdrachtgevers verzorgden wij informatieavonden en functioneerden als toezichthouder namens de begraafplaats eigenaar.

Bij een eventuele herbestemming van een kerkgebouw is het op sommige locaties niet moeilijk een geïnteresseerde te vinden voor het gebouw. Maar wat moet je aanvangen met het kerkhof? Ook hier is het sparren over de (on)mogelijkheden een belangrijke eerste stap. Neem contact met ons op en maak gebruik van onze kennis. Ook voor de daadwerkelijke uitvoering kunt u bij ons terecht.

Klaar voor de toekomst

Het uitstellen van het nemen van beslissingen is vragen om problemen. Laat u goed informeren en neem daarna een weloverwogen beslissing. Vaak zal die pas na jaren tot resulta-

ten leiden. Door het opstellen van een toekomstvisie, waarin alle relevante aspecten zijn opgenomen, heeft u een houvast voor beslissingen voor uzelf en voor uw opvolgers. Een begraafplaats/kerkhof is een waardevol bezit voor uw kerkelijke gemeente, omdat het een uitgesproken toegevoegde meerwaarde heeft. Wees er zuinig op. Vooral moet het een waardige herdenkingsplaats zijn voor de nabestaanden en een aangename plaats voor geïnteresseerde bezoekers.

De zorg voor de overleden dierbaren is aan u toevertrouwd. Ze zijn (groot)ouders, echtgenoten, kinderen, vrienden, maar mogelijk ook mede-gemeenteleden geweest, die zich ooit hebben ingezet voor dezelfde kerkelijke gemeenschap. Wat een eer dat u deze zorg mag bieden. Piëtas B.V. is daarbij uw betrouwbare en deskundige partner!

► www.pietas.nl

► Van Kooten Architectuur

Tekst & Beeld Van Kooten Architectuur

Bij velen van u zijn wij bekend onder de naam Kerkarchitect.nl. Een groot deel van ons werk bestaat namelijk uit het maken van ontwerpen voor nieuwbouw, verbouwingen en liturgische elementen van kerken. Wij begeleiden kerken gedurende het hele proces van haalbaarheidsstudie tot oplevering. Tijdens dit proces is het onze opdracht om te luisteren naar de kerkgemeenschap, wie ze zijn en wat ze nodig hebben, en dat te vertalen in een goed ontwerp. Als gevolg van teruglopende ledenaantallen, komt het voor dat kerken besluiten om te fuseren en samen verder te gaan in één gebouw. Regelmatig krijgen wij opdracht om hun kerkgebouw geschikt te maken voor de gezamenlijke toekomst, te verduurzamen en een nieuwe uitstraling te geven.

Begin

Zo werden we in 2017 benaderd om een haalbaarheidsstudie te doen voor de verbouwing van De Opstandingskerk in Bilthoven. Na een breder onderzoek naar herontwikkeling van het gehele terrein, heeft de kerk in 2018 gekozen voor een verbouwing van het bestaande gebouw. Het gebouw is een schoolvoorbeeld van een functionalistisch gebouw, geïnspireerd op de ontwerpen van de Duitse architect Rudolph Schwarz. Het bestaat uit een compositie van heldere volumes: kerkzaal, middenbouw, bijzalen en

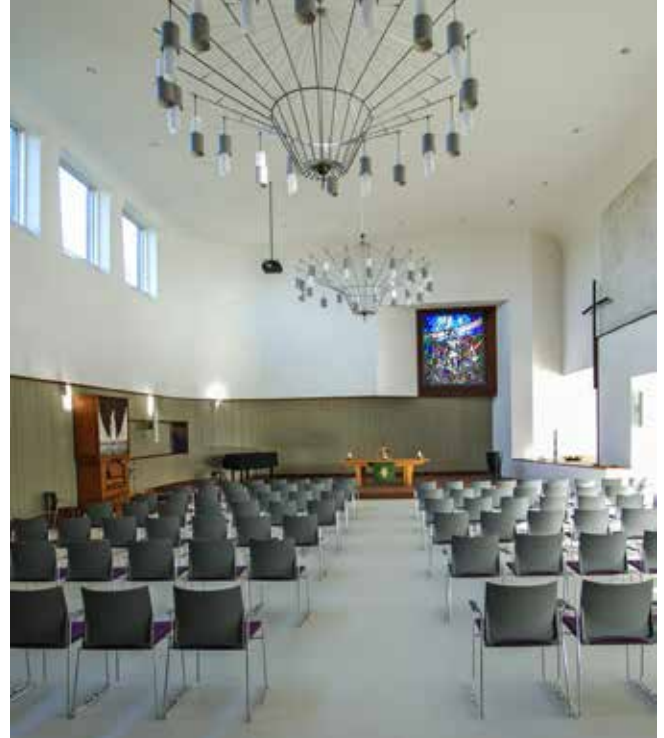
daar tussenin de kerktoeren. Door diverse verbouwingen was het gebouw donker en onsamenvattend geworden. De belangrijkste opdracht die de kerk ons gaf was om het gebouw multifunctioneel en rolstoeltoegankelijk te maken, en een ruime keuken en ontmoetingsruimte te creëren. Daarnaast moest het gebouw meer sfeer krijgen en de start markeren als thuishaven voor de gefuseerde PKN-gemeente Groenekan Boskapel en de Biltse wijkgemeenten Opstandingskerk en Immanuelkerk. Maarten van der Kooij en Mieke Snoek lichtten als leden van de bouwcommissie

de keuze voor Van Kooten Architectuur toe: "Uit drie architecten kozen we voor Steven van Kooten omdat zijn plan sfeervol en warm aanvoelde en zijn gevoel voor symboliek ons aansprak. De 3D-ontwerpen en referentieprojecten gaven ons veel inzicht in het plan en wat hij voor ogen had."

Opstandingskerk wordt Oosterlichtkerk

In onze ontwerpen streven we naar eenheid tussen architectuur en liturgisch ontwerp. Visuele rust is volgens ons van belang om te kunnen concentreren op de samenkomst rond het Woord. Beide onderdelen komen terug in het ontwerp voor de verbouwing van de Opstandingskerk. Ons doel was om de oorspronkelijke architectuur te herstellen en het gebouw weer licht en ruimtelijk te maken. Door ruimtes te herschikken ontstaat een grotere, lichte ruimte voor ontmoeting, zonder dat er grote constructieve ingrepen nodig zijn. De keuken is vanaf een hoger gelegen gedeelte verplaatst naar een centrale plek tussen de ontmoetingsruimte en de kerkzaal. Hierdoor is het gebouw multifunctioneel inzetbaar voor samenkomsten, koffieochtenden, maaltijden en externe verhuur.

Door de stoelopstelling en het podium subtiel tien graden te draaien wordt het gebrandschilderde raam van De Bouwmeester benadrukt als centerpunt van de ruimte. Een omlijsting van irokoehout in een sculpturaal wandoppervlak versterkt dit effect en geeft De Bouwmeester meer visuele kracht. Een ander nieuw element is een organisch gevormde houten wand die de bezoeker vanaf de entree richting het liturgisch centrum leidt. De rondingen in deze wand zorgen dat de ontmoetingsruimte en de kerkzaal vloeiend in elkaar overgaan en sluiten aan bij de bestaande rondingen in het gebouw. Tegelijk creëert de wand in de hoge kerkzaal een gevoel van geborgenheid en verbetert het de zaalakoestiek. In, op en achter de wand zijn een werkplek voor de predikant, professionele keuken, opslagruimte, regietafel en orgel opgenomen. Een belangrijke wens was dat het Seifert-orgel uit de Immanuelkerk een plek zou krijgen in de vernieuwde kerkzaal. Het orgel heeft een prominente plek gekregen in een speciaal daarvoor gemaakte nis in de houten wand. De houtsoort van het orgel heeft als basis gediend voor het overige houtwerk, zodat een harmonieus geheel ontstaat. Door de zijuitgang richting de begraafplaats meer van de kerkzaal af te scheiden ontstaat een gedachteniskapel. Het liturgisch

Beide afbeeldingen: het interieur van de Oosterlichtkerk te Blithoven

centrum bevindt zich op de scheidslijn tussen kapel en kerkzaal. Door het nieuwe, ronde daklicht valt tijdens de ochtendienst het zonlicht prachtig vanuit de kapel op het liturgisch centrum. Als nieuwe naam voor het gebouw hebben de leden van de kerk daarom gekozen voor 'De Oosterlichtkerk'.

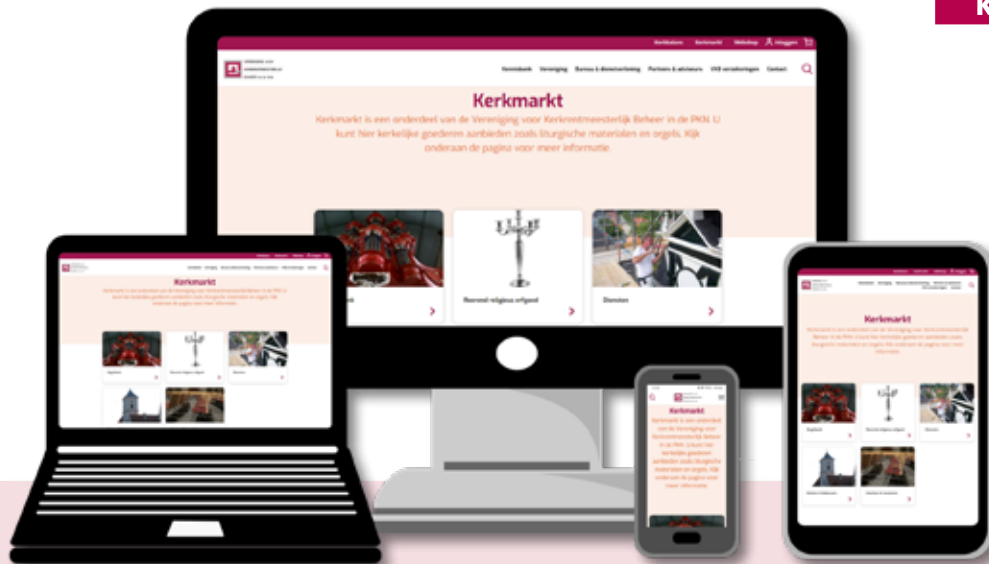
Bouw

Naast de plaatsing van tachtig zonnepanelen is er gebruik gemaakt van biologische bouwmaterialen zoals linoleum, vlaswol en massief FSC-hout. De keuken en toiletten zijn voorzien van nieuwe types gietvloeren met biologische bindmiddelen. Het gebruik van ecologische bouwmaterialen passen we toe in al onze projecten. Maar minstens zo belangrijk is onze ontwerpmethod: behouden wat goed is en alleen ingrijpen waar het noodzakelijk is.

Het bouwbedrijf, Aannemingsbedrijf Van Engelenhoven, is niet gekozen op basis van de prijs, maar al in een vroeg stadium geselecteerd op basis van presentaties van meerdere bouwbedrijven. Door hun betrokkenheid was het mogelijk om tijdens het ontwerp op bouwkosten en planning te sturen. Het project is mede hierdoor prefect binnen budget en planning gerealiseerd. De dagelijkse bouwbegeleiding is verzorgd door Bas Buis, een bouwkundig adviseur uit De Bilt. Deze manier van samenwerken met regionale partijen doen we bij Van Kooten Architectuur graag, omdat de projecten waaraan wij werken vaak niet in de directe omgeving van ons kantoor liggen.

"De samenwerking tussen de bouwcommissie, architect, aannemer, en bouwbegeleider is vlekkeloos verlopen en heeft bijgedragen aan een goed resultaat," aldus Maarten. Mieke: "Stevens creativiteit heeft ons regelmatig verrast. Als het anders moest wist hij een oplossing te vinden. Het gebouw was voorheen, oneerbiedig gezegd, een vierkante bak. Als je nu de kerk binnenkomt is het verrassend licht en sfeervol. Soms ga ik gewoon even in de kerkzaal zitten om rustig om me heen te kijken en dan voelt het goed."

Kerkmarkt

Op Kerkmarkt.nl kunnen kerkelijke gemeenten hun kerkelijke goederen ter verkoop of ter overname aanbieden. Dat kunnen bijvoorbeeld de stoelen zijn die niet meer worden gebruikt of liturgisch meubilair dat bij een kerksluiting vrijkomt. Op deze wijze kunnen kerkelijke goederen weer worden hergebruikt. Deze dienstverlening is voor kerkelijke gemeenten gratis, uitgezonderd de rubriek 'orgelbank'.

De orgelbank

DE ORGELBANK

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke kerken en gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden.

Afgelopen maand is het historische De Rijckere-orgel (1776) uit ons bestand uitgeschreven. Vanwege de sluiting van het kerkgebouw is dit instrument ter verkoop aangeboden. Gelukkig is er een nieuwe bestemming voor gevonden. De stichting De Rijckere-orgel zal het orgel overnemen en laten herplaatsen in de St. Augustinuskerk te Middelburg. Van deze orgelbouwer zijn in Nederland slechts twee instrumenten aanwezig. Naast dit instrument staat nog een De Rijckere-orgel in de Oostkerk in Middelburg.

Momenteel worden er in de orgelbank nog 5 orgels ter verkoop aangeboden. Dit betreft instrumenten van onder andere gebr. Van Vulpen, Willem van Leeuwen en H.J. Vierdag. De juiste specificaties vindt u in de rubriek orgelbank op onze website www.kerkmarkt.nl.

Voor vragen over de orgelbank kunt u contact opnemen met het VKB-Bureau.
Telefoon (078) 639 36 66
E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl

Een dag op stap met SKIN

Terugblik op één jaar samenwerking met de VKB

Tekst Madelon Grant **Beeld** Wilnanda Hukom

Het is een donderdagmiddag in Amsterdam. Gaetan Mbwete, adviseur huisvesting bij SKIN, houdt spreekuur in Amsterdam. Zonder afspraak kunnen internationale kerken binnenlopen met hun vragen. Deze middag komen er in drie uur tijd vier kerken langs, omdat ze hebben gehoord dat Gaetan er is.

Uit de praktijk: huisvestingsvraagstukken

De eerste kerk heeft een eigen gebouw gekocht, een bedrijfspand. De voorganger vraagt Gaetan of hij kan adviseren over fondswerving voor de verbouwing van het pand. Als Gaetan meegaat naar het pand, bespreken ze allerlei zaken: hoe maak je zo'n gebouw meer duurzaam? Zouden zonnepanelen een oplossing zijn? Hoe zit het eigenlijk met de veiligheid, elektra, en vluchtwegen? Is de aannemer met wie ze nu zaken doen wel deskundig of kunnen ze beter een bouwkundig inspecteur erbij vragen? En hoe kan de kerk een businessplan maken voor de verhuur van het pand, zodat hun inkomsten op die manier groeien? De kerk blijkt de zaken eigenlijk best goed op orde te hebben, blijkt uit Gaetans *second opinion*. Alleen dat businessplan, misschien kan SKIN daar een keer een workshop over organiseren?

De tweede kerk op het spreekuur zoekt nieuwe huurders, want hun huidige huurder heeft een eigen gebouw gekocht. Geweldig natuurlijk, want zo kan SKIN weer andere kerken die op zoek zijn naar ruimte, helpen aan een nieuwe plek. De derde kerk is bezig om met de gemeente en woningsbouwcorporaties in gesprek te gaan over deelgebruik van een nieuwbouwpand door de kerk. En de vierde kerk loopt met het idee om ondernemers in de kerken meer te stimuleren om een steentje bij te dragen aan de kerk.

Terugblikken

Een jaar na de start van de samenwerking tussen SKIN en de VKB, is het nu een mooi moment om terug te blikken. En we hebben een jaar gehad om dankbaar voor te zijn! Gaetan heeft tientallen kerken kunnen adviseren met huisvestingsvraagstukken. Helpdeskmedewerker Samany heeft ook allerlei kerken kunnen helpen met juridische vragen over WBTR, UBO, statuten en inschrijving bij de Kamer van Koophandel.

We hebben veel tijd besteed aan het ontsluiten van relevante kennis over kerkbeheer voor de internationale kerken. Via de online kennisbank op de website van SKIN is allerlei informatie te vinden over juridische en huisvestingsvragen. Ook hebben we een cursus huisvesting georganiseerd waar 29 deelnemers uit 22 verschillende kerken aan meededen.

Daarnaast hebben we meegewerkt aan het programma Toekomst Religieus Erfgoed van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), en meermalen een bijdrage geleverd aan sessies met ambtenaren, om burgerlijke gemeentes te attenderen op de aanwezigheid en huisvestingssituatie van internationale kerken. Die samenwerking heeft zelfs een interessante primeur opgeleverd: voor het eerst is de huisvestingssituatie van de internationale en migrantenkerken grondig onderzocht en in kaart gebracht, door het Kaski (Radboud Universiteit Nijmegen) in opdracht van de RCE. Publicatie van dit rapport wordt in maart 2022 verwacht.

Samany Sedney en Gaetan Mbwete in gesprek met bezoekers van de jaarbijeenkomst van de VKB in oktober 2021 bij de stand van SKIN

Dankbaar werk

Huisvestingsproblemen blijven toch het grootste probleem voor de internationale kerken. Het is erg fijn om nu de kerken hier directe hulp in te kunnen bieden, want voor de meeste internationale kerken is er geen dienstencentrum waar ze op kunnen terugvallen, en dan zijn ze overgeleverd aan de vastgoedmarkt, waar ze niet altijd weten wie wel of niet te vertrouwen is. En ondanks alle worstelingen op dit vlak, is er ook goed nieuws, elke keer als een kerk erin slaagt een nieuw gebouw te vinden. Er zijn best wat kerken goed bezig om geld te sparen. Het afgelopen jaar zijn we kerken tegengekomen met soms wel één à vier ton spaargeld op de bank. Dat heeft potentie voor de toekomst.

Zoals Gaetan zegt: "Het is dankbaar werk als je merkt dat je kerken echt kunt helpen. Er is altijd meer werk dan we in één dag per week aankunnen, maar als je een goed persoonlijk gesprek hebt gehad met een pastor, en je merkt dat je iemand echt hebt kunnen helpen, dan voelt het goed dat je toch iets kunt bijdragen."

Ds. Rhoinde Mijns, voorzitter van SKIN, en Rik Buddenberg, voorzitter van de VKB, ondertekenen de samenwerkingsovereenkomst

KERKENBEURS
NEDERLAND 2022

17-18 mei 2022
Expo Houten

We mogen weer!

Na twee jaar van ingrijpende beperkingen kan er weer meer leven komen in het kerkgebouw. Op de Kerkenbeurs doet u weer nieuwe kennis en inspiratie op voor de kerk van morgen!

***De kerk gaat door.
Kerkenbeurs gaat mee!***

Reserveer gratis uw entreebewijs
met code **KB2022VKB** via
www.kerkenbeurs.nl

- Ca. 100 leveranciers & adviseurs
- Ruim 40 presentaties & workshops
- Ontmoeting en inspiratie

HAD U HIER AL AAN GEDACHT?

Als kerkrentmeester heb je vaak veel zaken om aan te denken. En al snel wordt je dan opgeslokt door de grote zaken die spelen en die wekelijks, maandelijks of jaarlijks terugkeren. Dat is helemaal niet vreemd. Een mens kan ook niet alles op zijn netvlies hebben.

Daarom geven we in deze nieuwe rubriek aandacht aan zaken die gemakkelijk vergeten kunnen worden, maar vaak niet veel moeite kosten om op te pakken. In deze editie:

Ringleiding in de kerk: maak het bekend

In veel kerkgebouwen is een ringleiding aanwezig. Deze ringleiding zorgt ervoor dat slechthorende kerkleden met een hoorstoestel het geluid van de geluidsinstallatie kunnen beluisteren zonder storend omgevingsgeluid.

Maar heeft u er al aan gedacht om dit te vermelden op de website van uw kerk? Dit kan bijvoorbeeld onder een kopje 'toegankelijkheid', waar dan meteen andere voorzieningen vermeld kunnen worden, zoals bijvoorbeeld rolstoel-toegankelijkheid of de aanwezigheid van een gehandicap-tentoilet. Op die manier kan iemand met een (auditieve) beperking in een oogopslag zien of uw gebouw voor hem of haar geschikt is over de benodigde voorzieningen.

Aanwezige ringleidingen zijn ook te vinden op de websites www.kerkomroep.nl en www.hoorwijzer.nl/gebouwen. Goed dus om even te checken of de ringleiding in uw gebouw ook daar vermeld staat.

Ook is het niet verkeerd om af en toe te rade te gaan bij slechthorende kerkleden, die een hoortoestel (met een zogenaamde T-stand) dragen, of de ringleiding nog voldoet.

VKB Academy online

Schrijf u nu in voor inspirerende webinars over kerkbeheer

Tekst Adam van Bergeijk **Beeld** VKB

Op de website van de VKB vindt u sinds kort een nieuw tabblad: de VKB Academy (<https://www.kerkrentmeester.nl/vkb-academy/>). Hier vindt u alle informatie over de webinars die de VKB aanbiedt.

Het jaarprogramma met webinars is bekend. Op dit moment bestaat het aanbod uit een negental webinars, die elk op drie momenten in het jaar worden aangeboden. Zo is er altijd een moment te vinden waarop kerkrentmeesters kunnen deelnemen.

De onderwerpen die behandeld worden, zijn divers: gemeenten met wijkgemeenten, orgel, introductiecursus kerkrentmeester, kerkelijk vastgoed, bestuur, beleid en ont-

wikkeling, verzekeringen, financiën en administratie, kerk en energie en pro-actief kerkbeheer in grote gemeenten.

Op 3 maart heeft de eerste webinar inmiddels plaatsgevonden, maar er zijn nog genoeg mogelijkheden om u in te schrijven. Alle webinars worden verzorgd in het programma 'Teams' van Microsoft. Inschrijven kan via de link die is genoteerd bij de desbetreffende cursus op de Academy-pagina.

Uw dossier veilig in de cloud vanaf € 49 met Microsoft365!

- Dossier compleet
- AVG-proof
- Continuïteit gewaarborgd

Geïnteresseerd? Bezoek www.bestuursgemak.nl of mail givanderwal@bestuursgemak.nl

■ Restauratie klinkend erfgoed: 3,3 miljoen subsidie voor 39 rijksmonumenten

Eigenaren van rijksmonumenten met klinkende onderdelen (beiaarden, orgels, luidklokken en uurwerken) konden per 1 september 2021 subsidie aanvragen voor de restauratie van het klinkende onderdeel.

De subsidie is bestemd voor de restauratie van klinkende onderdelen van de rijksmonumenten. Op de eerste dag kwam een groot aantal aanvragen binnen. Hierdoor konden aanvragen die na 1 september binnenkwamen, niet meer worden gehonoreerd. De termijn om nieuwe subsidieaanvragen te kunnen indienen is gesloten. Eind januari 2022 ontvingen de aanvragers bericht.

3,3 miljoen subsidie

In totaal is voor 3,3 miljoen aan subsidie verleend, dat is 900.000 euro meer dan het initieel beschikbare budget. Gelijk op de eerste dag zijn er tegen de verwachting in (veel) meer aanvragen ingediend dan er met het beschikbare budget (€2.425.000) konden worden gehonoreerd. Vervolgens bleek er ten aanzien van de verdelingsregels (in welke volgorde wordt subsidie verleend bij overvraag) een inconsistentie te zijn tussen artikeltekst en toelichting. Als gevolg daarvan bleek het noodzakelijk om alle aanvragen van de eerste dag gelijk te behandelen. Om dit mogelijk te maken is besloten het budget op te hogen tot €3,3 miljoen. 36 van de 46 aanvragen konden worden gehonoreerd. Met dit bedrag worden 39 rijksmonumenten bediend.

Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (zie: <https://www.cultureelerfgoed.nl/actueel/nieuws/2022/02/04/restauratie-klinkend-erfgoed-3.3-miljoen-subsidie-voor-39-rijksmonumenten>).

■ Brochure 'Kerk na corona'

De coronapandemie heeft het kerkelijk leven flink overhoop gehaald. Kerkdiensten moesten plotseling online worden gevolgd, andere ontmoetingen en activiteiten werden stilgelegd. In de brochure 'Kerk na corona – hef op uw hoofden' worden handreikingen gegeven bij verschillende momenten van versoepelingen. De online brochure is gratis te downloaden op de website van de PKN: <https://protestantsekerk.nl/nieuws/kerk-zijn-na-de-lockdown-download-de-brochure/>.

■ Gratis Verklaringen Omtrent Gedrag (VOG) voor kerkelijke gemeenten

Het blijft mogelijk om een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aan te vragen voor vrijwilligers in de kerk die werken met kwetsbare personen. Eerder leek het erop dat deze regeling met ingang van 1 januari 2022 op zou houden te bestaan. Het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken heeft er echter voor gezorgd dat de regeling vooralsnog blijft bestaan.

De verklaring kan aangevraagd worden via gratisvog.nl. Aan deze gratis mogelijkheid is door de overheid wel een aantal voorwaarden verbonden. Een van de belangrijkste is dat er een preventief beleid moet zijn ten aanzien van een veilige kerk.

Voor vrijwilligers die niet met kwetsbare mensen werken moet voor de aanvraag wel een bijdrage worden betaald. Voor pastorale beroepskrachten in de Protestantse Kerk wordt gewerkt aan een aparte regeling, via een aanpassing van de kerkorde.

Bron: Protestantse Kerk (Zie: <https://protestantsekerk.nl/nieuws/gratis-verklaringen-omtrent-gedrag-vog-voor-kerkelijke-gemeenten/>).

Silas Groep

Partner van kerken

De Silas Groep ondersteunt geloofsgemeenschappen en biedt een brede waaier aan dienstverlening aan christelijke kerken.

Kerken zijn heel verschillend, hebben specifieke vragen en mogelijkheden. Bij al deze situaties sluiten wij graag aan. Wij bieden maatwerk, zonder winst-oogmerk en met veel kennis en ervaring over de specifieke context waarin kerken werkzaam zijn.

Wij staan naast de kerken, omdat we vanuit onze christelijke inspiratie werken.

Financieel in balans

Daar helpen wij u graag bij. Wij zijn **de** administratieve dienstverlener voor kerken en instellingen. Wij verzorgen uw financiële administratie, salarisadministratie, traktementsberekeningen en begraafplaatsenadministratie. Daarnaast stellen wij graag uw begroting en jaarrekening op. Bovendien geven wij deskundig advies over verzekeringen en bieden wij ondersteuning bij ziekte of vacatures op het kerkelijk bureau. Waar kunnen wij u mee van dienst zijn?

Uw vastgoed op orde

Het zorgvuldig beheren van grond en gebouwen wordt steeds complexer. Het vergt veel specifieke kennis en die hebben wij in huis.

Wij kunnen het volledige beheer van uw vastgoed verzorgen. Ook ondersteunen wij bij zaken zoals bemiddeling of advisering bij aan- en verkoop van grond en gebouwen. Onze rentmeesters staan altijd ten dienste van uw kerk en zijn erop gericht om optimaal rendement voor u te behalen.

Advies bij kerkgebouw-gerelateerde vragen

Het bezit van kerkelijk onroerend goed kan ingewikkelde vragen opleveren. Sluiten de kerkgebouwen nog aan op de wijze waarop u kerk wilt zijn? Niet alle kerkgebouwen zijn nog nodig voor zondagse vieringen. Besluitvorming hierover roept al gauw emotie op. Soms zijn verkoop, een alternatieve bestemming of ontwikkeling van vastgoed een oplossing. Onze rentmeesters adviseren, bemiddelen bij aan- en verkoop en taxeren kerkgebouwen en ander kerkelijk vastgoed.

KKA
Administraties & Advies

SilasGroep.nl/kka

Telefoon 033 - 467 10 12

KKG
Rentmeesters & Makelaars

SilasGroep.nl/kkg

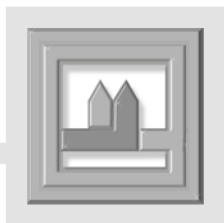
Telefoon 033 - 467 10 10

KKG Adviseurs
Rentmeesters & Makelaars

SilasGroep.nl/kkg-adviseurs

Telefoon 033 - 467 10 10

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Pieter den Hartog, Anloo-Zuidlaren, 50 jaar organist

Egbert de Boer, Nieuwe Pekela, 50 jaar organist

Pieter Visser, Nieuwkoop, 40 jaar kerkrentmeester

Cornelis van Delft, Wassenaar, 50 jaar organist

Catharina Antonia van Eck-van Zoelen, Wijk bij Duurstede, meer dan 40 jaar beheerder Grote Kerk

Willem Adriaan Heitink, Wijk bij Duurstede, meer dan 40 jaar beheerder Grote Kerk

Roelf Pieter Bouwman, Winsum-Halfambt, circa 50 jaar ouderling-kerkrentmeester en diverse andere functies

P. den Hartog, Anloo-Zuidlaren

C.A. van Eck-van Zoelen, Wijk bij Duurstede

E. de Boer, Nieuwe Pekela

W.A. Heitink, Wijk bij Duurstede

GOUD

toegekend aan:

Gerritdina Wilhelmina Verbeek-Klandermans, Haaksbergen-Buurse, 39 jaar administrateur en medewerkster kerkelijk bureau

Albert Reinder Bakker, Noordwijk, circa 40 jaar penningmeester en diverse andere functies

Christian Joseph Faddeggon, Noordwijk, circa 50 jaar organist

C. van Delft, Wassenaar

R.P. Bouwman, Winsum-Halfambt

G.W. Verbeek-Klandermans, Haaksbergen-Buurse

*U.F. de Jong,
Oppenhuizen-Uitwellingerga*

W. Pol, Barendrecht

Uiltje Franke de Jong,
Oppenhuizen-Uitwellingerga,
33 jaar diverse functies

Rikus Jan Wijnholds, Sleen,
circa 35 jaar diverse functies

Antoon Gerrit ter Mate, Terwolde-
de Vecht, 40 jaar koster

ZILVER

toegekend aan:

Willem Jacob van de Vrede, Assen, 25
jaar ouderling-kerkrentmeester en
adviseur college van kerkrentmeesters

Wolter Pol, Barendrecht, 25 jaar
koster van de Bethelkerk

Gerardus Hofland, Julianadorp,
30 jaar koster/administrateur

Jan Franciscus Arie van
Cappellen, Krimpen aan
den IJssel, 25 jaar koster

Trijntje van Cappellen-
Schouten, Krimpen aan den
IJssel, 25 jaar kosteres

Joachim Overvest, Nederlangbroek,
23 jaar ouderling-kerkrent-
meester (voorzitter)

EREPENNING

toegekend aan:

Willem Tjeerd Epema, Oppenhuizen-
Uitwellingerga, 35 jaar (kerkvoogd)
kerkrentmeester en administrateur

R.J. Wijnholds, Sleen

J. Overvest, Nederlangbroek

A.G. ter Mate, Terwolde-de Vecht

*W.T. Epema,
Oppenhuizen-Uitwellingerga*

W.J. van de Vrede, Assen

*J.F.A. van Cappellen en T. van Cappellen-Schouten,
Krimpen aan den IJssel*

PKN Onderscheidingen

M.P.N. Brederoo, Ter Heijde aan Zee

G. Hortensius, Gouda

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Marinus Pieter Nicolaas Brederoo,
Ter Heijde aan Zee, meer dan 40 jaar
voorzitter zondagsschool/ouderling

GOUD

toegekend aan:

Cobi Janny de Groot-Ponne,
Kolderveen-Dinxterveen, meer
dan 35 jaar diverse functies

*C.J. de Groot-Ponne,
Kolderveen-Dinxterveen*

L. Hortensius-Vink, Gouda

ZILVER

toegekend aan:

Hendrikus Johannes Gerardus
Beijer, Angeren, 25 jaar diaken/
penningmeester diaconie

Gerrit Hortensius, Gouda, circa
45 jaar diverse functies

Lenie Hortensius-Vink, Gouda,
circa 30 jaar diverse functies

EREPENNING

toegekend aan:

Jan van Dijk, Carnisse Haven,
ruim 21 jaar cantor-dirigent

H.J.G. Beijer, Angeren

J. van Dijk, Carnisse Haven

Hoe verzeker je de gewelven van de eredienst?

Elke kerk heeft een unieke betekenis. Stilte en reflectie gaan er hand in hand met zegening en viering. Zo'n plek waar de ziel thuiskomt is onvervangbaar. Maar niet onverzekerbaar, want met de specialistische kennis van Donatus wordt de herbouwwaarde van uw kerk nauwkeurig getaxeerd en verzekerd. Daarbij kunt u rekenen op deskundig preventieadvies. In geval van schade treden we daadkrachtig op en nemen we u veel werk uit handen. Zo blijft uw kerk verzekerd van een toekomst waar ook volgende generaties van kunnen genieten.

Nieuwsgierig? Ontdek meer op www.donatus.nl.

donatus

verzekert kerken en monumenten

VKB VERZEKERINGEN

De VKB biedt in samenwerking met Mercer Marsh Benefits een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen.

- Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- Brandverzekering
- Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- Rechtsbijstandverzekering
- Werkgeversaansprakelijkheid
- Groepsreis/ongevallenverzekering
- Ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- Persoonlijke ongevallenverzekering
- Vervangingsverzekering predikanten
- Verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- Fraude- en berovingsverzekering

Uw contactpersonen

DIMFIE VAN SUNDERT
010 40 60 520
info.vkb@mmc.com

GITHA BANSI
010 40 60 802
info.vkb@mmc.com

